

Antanas Štempelis

(1884–1970)

Antano Štempelio tėvas Ignas Štempelis su broliu Boleslovu nuomojo dvarą Latvijoje, vėliau persikėlė į Lietuvą, gyveno apie Puodžiūnus. Vyriausias Igno sūnus Antanas gimė 1884 m. vasario 1 d. Įstricoje (Panevėžio r.). 1902 m. abu broliai Štempeliai iš dvarininko Keizerlingo pirko 42 ha žemės Dudorinės kaime. Ignas savo 28 hektarų ūkyje statėsi trobesius, kūrėsi pastoviam gyvenimui.

Sūnus Antanas buvo labai gabus, mokėsi Panevėžio realinėje mokykloje, kaupė žinias savarankiškai. 1906 m. pradėjo tarnauti Rusijos kariuomenėje Ust Dvinsko pėstininkų pulke. Baigęs pulko mokomąją komandą, 1907 metų spalio 25 d. gavo atsargos praporščiko laipsnį. Buvo aktyvus visuomenininkas.

Pirmojo pasaulinio karo metais Lietuvoje dalyvavo pasipriešinimo kovoje prieš okupantus, padėjo platinti nelegalų laikraštėlį „Laisvės kelias“, atsišaukimą, raginantį nestoti į vokiečių kariuomenę, nesiregistruoti, slapstyti. A. Štempelis su bendradarbiais buvo išduotas ir ištremtas į Vokietiją. Paskelbus Lietuvos nepriklausomybę, A. Štempelis grįžo į Lietuvą, tapo Lietuvos kariuomenės savanoriu, įgijo karininko laipsnį. 1919 m. rugpjūčio 18–1920 m. sausio 5 dalyvavo nepriklausomybės kovose prie Daugpilio. Po to paskirtas 4 kuopos vadu. Nuo 1920 m. rugsėjo mėn. perkeltas į Elektrotechnikos batalioną. 1920 m. lapkričio 17 d. baigė inžinerijos karininkų kursus ir buvo paskirtas Pirmos divizijos štabo ryšių komandos viršininku. 1924 m. lapkričio 15 d., pačiam prašant, paleistas į pėstininkų karininkų atsargą. 1930 m. priimtas į Vidaus reikalų ministeriją, dirbo Panevėžio ir Utenos policijos nuovados viršininku. 1936 m. pabaigoje paleistas į dimisiją.

A. Štempelis vedė 1921 m. 12 metų jaunesnę už save Oną Dominaitę (1896–1976), gyvenusią Panevėžyje, mokslus ėjusią Sankt Peterburge ir ten dirbusią įvairiose įstaigose, mokytojavusią. O. Dominaitė-Štempelienė turėjo gražų balsą, grojo gitara. Visą gyvenimą lietuviškai kalbėjo su akcentu, nes namuose kalbėdavo lenkiškai, Sankt Peterburge – rusiškai. Ištekėjusi už A. Štempelio apsigyveno Dudorinėje, prie kaimo gyvenimo buvo nepratusi. Vyras Antanas namuose irgi buvo tik svečias. Ūkį tvarkė samdiniai. Gimė vienas po kito vaikai: Antanas – 1923, Algirdas – 1924, Danutė – 1927 ir Vilius – 1928 m.

1940 m. rusams okupavus Lietuvą, Antanas Štempelis grįžo į savo sodybą, su sūnumi Antanu, besimokančiu Joniškėlio žemės ūkio technikume, veisė sodą, sausino žemę, rovė kelmus. Iškilus tremties pavojui slapstėsi, išėjo iš namų ir į juos nebegrįžo. 1949 metais mirė dukra Danutė, Algirdas ištremtas į Sibirą, sūnus Antanas jau buvo sukūręs šeimą ir gyveno atskirai, Vilius be dokumentų pasislėpė Biržuose. Motina liko viena dideliuose namuose belaukdama savųjų. Su vyru darnaus gyvenimo nebuvo.

Antanas Štempelis, buvęs karininkas, miesto policijos nuovados viršininkas, mokėjęs net devynias užsienio kalbas, taip pat liko visai vienišas, glaudėsis prie svetimų. Visai suvargusį, apleistą priglaudė sūnaus Antano šeima Keravoje (Pa-

nevėžio r.), kurioje 1970 m. ir mirė. Palaidotas Panevėžio Kristaus Karaliaus katedros kapinėse. Ona Štempelienė šalia vyro atgulė 1976 m.

Literatūra

1. Lietuvos kariuomenės karininkai. 1918–1953. Vilnius, 2007, t.7, p.343.
2. Jonuška, Vincas. Iš Vinco Jonuškos dienoraščio. 1915–1917 metai.
3. Sūnaus Viliaus Štempelio prisiminimai. 1997 m.